

SLOVENSKI NAROD.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Dandanes škofje sicer nimajo vpliva

poverili posebnemu odboru 20 vojakov. Tudi astraški polk se je pridružil puntarjem.

Carigrad, 17. decembra. V Carigradu je pribežalo iz južne Rusije in Krima nad 4000 oseb. Ravnateljstvo bagdadske železnice naseli begune ob železnici.

Položaj v Rigi.

Varšava, 17. decembra. Vstasi so napadli kolodvor, svezali uradnike ter odnesli blagajno.

Berolin, 17. decembra. Nemški konzul v Rigi je brzojavil svoji vladi, naj takoj pošlje vojne ladje v obrambo nemških podanikov v Rigi. Do tedaj pa so Nemci v Rigi oposrjeni, da v skrajni sili pribeže na konzulat.

Vstaja v nemški Afriki.

Berolin, 17. decembra. Nedavno se je oficijalno razglasilo, da je vstaja v nemški Afriki končana. Ravno kar pa je morala vlada priznati, da se vstaja še nadaljuje, da je treba soprojati poslato v Afriko novih čet ter dovoliti naknadnega kredita 30 milijonov mark. Pri vsem tem je pa le kakih 10000 napol nagih divjakov brez topa, oboroženih večinoma le s lokom, ki delajo Nemčiji toliko preglavice. Ko Angleži niso mogli tako premagati 80.000 Burov, ki pa so imeli moderno topništvo, so se jim v Nemčiji posmehovali.

Dopisi.

Iz Šmarje. Oni individuum, kateri smeši in zafrkuje tukajšnjega šolske vodjo v »Domoljubu« št. 13, naj pazi, da sam ne postane blazno človek. Ker pa v dopisu dvomi, je li bilo dopustno, da se je razpadla, docela gnjila ograja pri šolskem vrto odstranila; zato naj pove tudi, je li bilo dopustno, da je lansko leto mežnar staro lesovje z zvonicov strehe vso v peč snovil in to brez vprašanja cerkvenih ključarjev? Vprašamo ono petelinasto osebo, kdo je zanesel toliko preprirov v Šmarjo? Kdo je po »Slovenecu« lagal, da je šolski voditelj prepovedal pošti šolskim otrokom odjemati privatna pisma za starše, česar posledica je bila, da je dr. Šusteršič v državnem zboru stavil glede tega lažnjivo interpelacijo? Kdo je, ki noče svoje smote pripoznati, v časnikih laži preklepati in vsled krivičnih napadov na šolsko vodjo, njega odpuščenja prositi? Ali je dopustno tudi, da v svoji zmoti še vedno ponavlja napade, akoravno ga nadučitelj v miru pusti? Kako, da ta nervoznež ne opazi sam nad seboj svojih grešnih napak in smeti pred svojim pragom, katerih ima mnogo, mnogo? Ne more se zamolčati tudi, da je znani dopisun s svojimi umazaniji napadi po »Slovenecu« in »Domoljubu« naravnost rečeno pohujšal nadučitelja; kajti ta nikdar ni mislil, dokler se ni sam uveril, da znajo ljudje blagoslovljenega stanu toliko pristno lagati. In taki hočejo imeti vsak dan Boga v rokah? Sramota za blagoslovljeni stan!

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 18. decembra.

— **Osebnosti.** Dvorniki praktikanke gg. Franc Predališ, Miroslav Pavlin, Fran Jenko, Rudolf Primice, Fran Preselj, Viktor Dolenc, Ludovik Kolar, Viljem Kobal in Ivan Kušar so imenovani provizorijskim davčnim pristavom ad personam.

— **Plantan in Gautsch.** Pri razpravi o proračunskem provizoriju je imel posl. Plantan velik govor, v katerem je jedrnat in energično razpravljalo o raznih aktualnih zadevah. Priobčili bomo ta imenitni in reški govor doslovno po stenografskem zapisniku. Posl. Plantan je s tem svojim govorom hudo raskočil ministrskega predsednika Gautscha, ker je brezobzirno razkrinjal njegovo politiko, ožigosal njegovo neodkritost in zvišnost ter premembo sistema, ki jo je izvršil na Kranjskem v prid klerikalizmu. Če je Gautsch mislil, da bomo napredni Slovenci na Kranjskem mirno in vdano prenašali njegovo pošestje, ga je posl. Plantan poučil, da je v veliki zmoti. Gautscha so Plantanova izvajanja tako v živo zadela, da je takoj vstal in odgovarjal. Ali kako je odgovarjal! Na vse te ostre Plantanove obtožbe o njegovi zavratni politiki, o šolstvu, o Risanjih itd., ni mogel ničesar odgovoriti. To je vse mirno vtaknil. Le na dve točki Plantanovega govora je ministrski predsednik odgovarjal, a tako, da je samega sebe osmešil. Plantan je omenjal vsrok odstopa bivšega naučnega ministra Hartla. Javna tajnost je, da je Hartl odstopil zaradi slovenskega vseučilišča. Kakor znano, je Gautsch dr. Šusteršiča kratkoma ven vrgel, ko je prišel intervenirat zaradi slovenskega vseučilišča. Kmalu potem je Hartl v javni seji pristojnega odseka dosti obvezno obljubil svoječasno ustanovitev slovenskega vseučilišča. Nemci so zaradi tega zagnali velik krik in vik in poslali so posebno odposlanstvo do Gautscha in ta je odposlanstvo hitro potolažil, češ, da Hartlove besede nišesar ne pomenijo. »Neue Freie Presse«, ki je vendar glavni Gautschev organ, je sama povedala, da je to vsrok Hartlovcu odstopu. Gautsch pa je imel pogum trditi, da to ni resnično. Če »Neue Freie Presse« ni pisala resnice, zakaj je pa ni Gautsch takrat dementiral, ko se je oglasila? In če to ni pravi vsrok Hartlovcu odstopu, zakaj pa Gautsch ne pove pravega vsroka? Njegov odgovor, da je stvar delikatna in osebna, pač ne velja, kvečjemu za slučaj, da ima vsroke prikrivati resnico in se bati javnega mnenja. Druga točka, na katero je Gautsch odgovarjal, se tiče deželnega predsednika Schwarza. Gautsch je trdil, da sta gg. Schwarz in Chorinsky popolnoma nepristranska uradnika.

To je lahko trditi — ali že v teh tednih, kar sta gg. Schwarz in Chorinsky na Kranjskem, sta s sejanji pokazala, da vložita z vsami močmi na klerikalno stran in teh dejanj ne bo Gautsch utajil. Toda Gautsch ima pogum, da vse taj, kar mu ni všeč. Povsopel se je celo tako daleč, da je trdil, da je gospod Schwarz slovenskega jezika popolnoma zmožen. To je že preneumno, saj smo se v dež. zboru prepričali, da g. Schwarz le s največjo težavo slovensko čita. Gautscheva jeza, ki odseva iz njegovega govora, nam je najboljši dokaz, kako velik uspeh je dosegel posl. Plantan. »Slovenec« seveda piše, da se je Plantan blamiral, ali tako piše ta list vselej in o vsakem naprednem poslanecu. Če se je Plantan blamiral, naj »Slovenec« ponatisne Plantanov govor, da se bodo »Slovenčevci« brali nad to blamažo deklirali. »Slovenčevci« brali bi bili gotovo jako hvaležni za tako uslugo. Ali »Slovenec« jim je vendar ne bo izkazal, ker se ravno Plantan ni blamiral, pač pa je dal tudi klerikalni stranki v svojem govoru take zausnice, da ji kar v ušesih zveni.

— **Šusteršič in Berce.** Govor poslanca Plantana je razburil tudi Gautscheve slovenske lakaje, a ko je Plantan še pojasnil sorško afero, tedaj je postal dr. Šusteršič bojašten in je začel tuliti. Ker ni mogel nič stvarnega opomniti na Plantanova izvajanja, ker ni bil v stanu nič pametnega in tehtnega povedati, je psoval župnika Breeta. Tak subjekt, kakor je dr. Šusteršič, se je osmelil častivrednega župnika Breeta v parlamentu psovati, da je lump in gauner. Seveda je imel Šusteršič tak pogum le, ker ve, da ga varuje poslanska imuniteta. Kaka podlost je, psovati na tak način v parlamentu odsotnega človeka, ki se ne more odgovorjati in tudi pred sodiščem ne more iskati zadoščenja, tega pač ni treba pojasniti. Samo kak Šusteršič ali kak klerikalec enakega kalibra je v stanu tako postopati. Šusteršičeva infamija je zbudila celo med popolnoma neprizadetimi ljudmi tako ogorčenje, da jo je Šusteršič pošteno skupil in je zlezal pod klop kakor tepen pes. Parlament pač ve, da ima Šusteršič od žilindre umazane roke in poklical mu je to v spomin na tak način, da Šusteršič tega ne bo tako kmalu pozabil. V obraz so mu metali žilindro, da je bilo veselje in padla je beseda »Sie Doctor Zilindra, sind selbst ein Gauner.« In dr. Šusteršič? Ali je zahteval zadoščenja? Ne, vtaknil je tiho in ponižno tega »Gaunerja«, še graje ni zahteval, kar pač zadosti govori.

— **»Vseslovanska zveza«.** Najuglednejši ruski list »Rus«, svobodomiselnor rusko glasilo, priobčuje te dni poziv na vse Slovence, naj osnujejo »Vseslovansko zvezo«, ki bi naj imela

svoje središče v Petrogradu in ki bi naj delovala za bratsko vzajemnost, slogo in ujedinjenje vseh Slovanov. »Rus« naglašja, da je sedaj, ko se je Rusija rešila robskih okov, napočil čas, da se prične delovati na rešitev slovenskega vprašanja. List pozivlja posamnike in vse slovanske korporacije, ki jim je predlog, da se osnuje »Vseslovanska zveza«, simpatičen, da se prijavijo uredništvu lista »Rus« v Petrogradu, Mojka št. 32 in mu pošljejo svoje tozadevne nasvete.

— **Smovčeva hudobija.** Medvoški župan Smove je tožil učitelja Grmeka na sodišče v Škofji Loki, da pretepa otroke do krvi. Obravnava je pa pokazala, da se je župan Smove enkrat prav debelo nalagal, zato je bil Grmek oproščen, Smove je pa dobil dolg nos. Pravijo, da se mu v kratkem še podaljša.

— **Učiteljica Schitnik na Jesenicah** hiti na pomoč nemškutarški zvezi Zabukovec-Luekmann. Čudno se nam zdi, odkod prihaja navdušenje te nemškutarke goske za nemštvo, ko je vendar učiteljica na slovenski šoli. Morda paš v zahvalo, ker je umazano perilo njene sestre Pavle ostalo neoprano od slovenske strani? Tej naduti ženski povemo, naj le prav ponižno hodi po slovenskih Jesenicah!

— **Premeščena** je na lastno prošnjo poštarica Roza Černovšek iz Ljubljane v Braslovče.

— **Slovensko gledališče.** Iz pisarne »Dramatičnega društva« se nam piše: V torek, dne 19. decembra se ponavlja opereta »Cigan barona«. — V sredo, dne 20. decembra pride na vrsto noviteta »Carjev kurir«, onemrni igrokaz, ki ga je spisal R. Eleko po J. Vernovem romanu »Mihael Strogov« in v slovenščino prevedel g. Kobal. Snov je vzeta iz ruske zgodovine. Ivan Ogarev, bivši carski polkovnik, je bil od velikega kneza v Irkutsku radi nevarnih spletk degradiran in poslan v Sibirijo. Od tam je ušel, se podal čez Ural h Kirgisom. Tam je spuntal vse nomadne narode. Podal se je v Turkestan, kjer je pridobil v pomoč Tatars. Tatarsi in Kirgizi so se podali v mogočnem številu proti Irkutsku. Ivan Ogarev se je nameraval osebno maščevati nad velikim knezom. Car je to izvedel ter je poslal kapitana Strogova s pismom v Irkutsk. Pismo je imel osebno izročiti Velikemu knezu. V pismu je car svaril Velikega kneza pred Ogarevom in mu naznanil, da mu pošlje vojne čete v pomoč. Strogov je prišel navsile velikim oviram v Irkutsk v skrajnem švru ter je preprečil izdajstvo Ogareva, ki se je Velikemu knezu predstavljal kot carjev sel s pismom, ki ga je na potu vzel Strogovu. V igrokazu nastopita veseleabavna vojna poročevalca, namreč angleški in francoski, prikaže se v srakoplovu ameriški zrakovplovec ter se predločuje sploh mnogo veleteresantnih dogodkov. V tej igri nastopi vse dramsko oboje ter moški in ženski operni zbor. Sodeluje tudi godba 27. pešpolka. Gospod režiser Lier poje par kupletov.

— **Slovensko gledališče.** V soboto se je mesto operete »Ci-

gan barona« pela v tretji Rossinijeva komična opera »Brives sevillski«. S predstavo smo bili to pot zadovoljni tako s solisti, kakor tudi s godbo in zborom, ki je samo pri prvem nastopu nekoliko negotov. Vsi solisti so bili izvrstno disponirani, da je bil užitek, jih poslušati. Zlasti se je to pot odlikoval g. Oršelski, ki je pel s izredno vervo, čuvstveno in z umetniškimi poletom. Z njim sta se uspešno kosala gospica Rindova in g. Oufednik, da smo v sadregi, komu ismed teh treh bi prisodili lovorjev venec največjega uspeha. G. Ranek je s svojo komično igro izvrstno zabaval občinstvo, takisto tudi gosp. Betetto, ki je bil kot Basilio izvrsten tako v petju, kakor v igr.

— **Splošno slovensko žensko društvo** je priredilo včeraj popoldan v svojih društvenih prostorih prijateljski sestanek, katerega se je udeležilo prav veliko število članic. Predavala je gospa Franja dr. Tavčarjeva o Karlovih varih na Češkem. Gospa je z ljubeznivim humorjem in živim temperamentom opisala svoje potovanje preko Dunaja, Plzne, Marijnih varov v Karlove vare, o katerih je govorila obširno ter je opisala plastične življenje tega nemške nacionalnega mesta, ki je polno krasnih nasadov in parkov, lepih modernih stavb, vprav velikomestnih izložb ter znamenitih spomenikov in cerkva. Mudila se je pri črtavanju mnogoštevilnih tovarov za steklo in porcelan, ter govorila o raznih narodnih ženskih tipih, ki se shajajo v Karlovih varih. Vse predavanje je bilo prav instruktivno; poleg tega pa so vzbudile razne humoristične opazke g. predavateljice, ki je govorila gladko in jako živahno na izust, mnogo smeha iz zabave. Ga. dr. Tavčarjeva je žela prav gorko priznanje. Topla želja vseh društev, da se nedeljski sestanki s kratkimi predavanji tudi po Božiču nadaljujejo.

— **Obdarovanje ubogih šolskih otrok** mestnih ljudskih šol se je vršilo včeraj dopoldne ob 11. uri v telovadnici I. mestne deške šole Šolski vodja g. Gabršček je v svojem govoru omenjal, da je do brodelni odbor požrtvovalnih in usmiljenih ljubljanskih gospa in gospodičen letos že 39tič nastopil, da po kaže svoje šlovelokubnost do šolskih otrok. Na šolu tega odbora sta dva svetnik blagorodni gospod Ivan Murnik, ki je pa valed boleznir zadružen udeležiti se obdarovanja, ter plemenita gospa Franja dr. Tavčarjeva. Njima je stal na pomoč lep zbor vrlih gospa in gospodičen, ki so morale pač marsikod potrkati, da se more danes obdarovati 200 otrok. V imenu šol, učiteljstva in otrok se zahvaljuje govornik za njihovo dobrodelnost, zahvaljuje se vsem dobrotnikom, pred vsem Kranjskim kranjci, ki je dala znatno vsoto 500 K v ta namen, zahvaljuje se vsem mladolinoljubom, ki so darovali toliko peciva za uboge otroke. Otroci naj z učenjem in lepim vedenjem izkažejo hvaležnost svojim dobrotnikom in dobrotnicam, starši naj jih pa navajajo, da postanejo dobri in pošteti državljani. Govornik se zahvali za navzočnost gosp. deželnega predsednika Schwarza in njegovogospa soprogi, gosp. zastopniku deželnega šolskega sveta Kalteneggerju, gospe županji Mr. barjevi ter soprogi dež. sodišča predsednika, gospej Levičnikovi, ter prosi g. dež. predsednika, da b razdelil med otroke obleko in obu-

kmalu zmanjkalo slovenskih duhovnikov, ker zaradi znanega terorizma že sedaj slovenski mladeniči izpod področja graške škofije rajši hodijo v mariborsko semenišče. — Seveda se brez hudega in vztrajnega boja kaj takega ne doseže, a za tak boja na merodajnem mestu v Mariboru že davno ni več trdne volje.

Zato bo treba drugih potov, da ne ostanejo Slovenci ob mejah, posebno v graški škofiji brez stika z ostalim Slovenstvom. Eno taka pot se je ravno kar izbrala. Slovenska krščanska zveza na Štajerskem namreč razglaja, da snuje potovalno knjižnico za te obmejne kraje ter pozivlja rodoljube, da darujejo v ta namen knjig in denarnih prispevkov.

Misel je prav srečna, dasi se mora vsakomur čudno zdeti, kako da se je šele ta »Benjamin« med slovi organizacijami moral oprijeti take inicijative. Treba bo pa še drugih sredstev. Saj dokazuje politično zborovanje, ki so ga priredili spodnještajerski neodrešenci 5. nov. t. l. v Gracdu, da se pripravljajo nova narodna nasilstva proti Slovenstvu posebno ob jezikovnih mejah in proti slovenskim delavskim kolonijam na Srednjem in Gornjem Štajerskem.

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

(Dolje.)

VII.

Tretji dan po odhodu goriškega grofa Majnharda je vsa patrijarhova armada nasokčila Senožče in vnel se je strahovit boj, ki je trajal nepretrgoma ukoro ves dan. Juri se je s svojim vojaštvom bojeval s tisto hrabrostjo, ki jo daje človeku samo popolni obup. Ali ko je začelo solnce zahajati, tedaj je obup poletel čez nasipe in je zavladal med patrijarhovo armado. Vzlic veliki premoči je bil ostal ves napör te armade brez uspeha. Juri je bil vse njene napade srečno odbil in pod nasipom je ležalo vse polno ubitih sovražnikov.

Ko se je sovražnik umaknil v svoj tabor, je nastalo na nasipih in v vasi nepopisno veselje in vitezi so Jurja na ramah ponesli v grad. Juri se je bil v tem boju odlikoval bolj, kakor je mogel kdo misliti in tudi v bojih osi veli junaki so priznavali, da ga na Krasu in na Goriškem, na Furlanskem in na Kranjskem, v Istri

in na Koroškem ni velikaša, ki bi se mogel primerjati devinskemu vladarju.

Ali vzlic navdušenju, ki je navdajalo vse vojaštvo in vse prebivalstvo, je Juri vendar spoznal, da so ljudje — žejni. Ves dan so se borili, a niso užili niti kaplje vode. Sicer ni nihče Jurja opominjal na njegovo obljubo, da preskrbi vode, ali čital je ta opomin na vseh obrazih in v vseh očeh in šutil je, da zdaj ne sme več puščati ljudi žejnih.

Poklical je Komoljo in se z njim domenil kako razdeli vodo, ne da bi ljudstvo vedelo, kje da jo jemlje. Komolja je razpostavil svoje razboj-nike od grajskih vrat do velike so-be, iz katere so tajne stopnice vodile v stolp a skrivnostnim vodovodom. Juri sam in Komolja sta nosila vodo iz stolpa na stopnice odhod so jo Jurjevi najboljši prijatelji, podajali naprej, da je prišla v Jurjevo sobo in od tam so jo soprojati razbojniki podajali naprej, vojaštvu in prebivalstvu. Junaki, ki so se bili ves dan ljuto vojskovali proti strašnemu sovražniku, su na ta način neutrudno delali še skoro celo noč, dokler ni

bila vsa vas četudi komaj za silo preskrbljena z vodo.

Že se je danilo, ko sta šla k počitku kot sadnja ismed vseh Juri in Komolja.

V isti noči so bili v taboru patrijarhove vojske v malem šotoru zbrani menih Dominik, vitez Simon Virko in Rajmondo. Virko je bil ranjen na nogi. Ležal je na slami in poslušal, kar mu je pravil Dominik o konsu bitke.

»Zdaj vlada v naši vojski obup« je končal Dominik. »Vojaštvo je izgubilo pogum, plemstvo se kar očitno zavzema za Jurja, šigar brezprimerno junaštvo mu je pridobilo vsa arca, legat je kar iz uma in ne ve, kaj bi storil. Že se duje, da se obleganje opusti in da se armada razide«

Simon je srdito planil pokonei a se vled bolečin na nogi soproj sgrudil na svoje ležišče.

»Kaj pravite? Obleganje se hoče opustiti? Z ognjem in z mečem je treba uničiti vse, ki se nahajajo v obzidju senožčskem in noben kamen ne sme ostati na kamenu.«

»Ne razburjajte se, Simon Virko,« je smehljaje se dejal Rajmondo. »Z

ognjem ne opravite ničesar in s medem tudi ne. Celo upanje, da zmanjka obleganjem vode, se je izjalovilo. Moj vohun v Senožčah mi je ravno kar sporočil, da deli Juri vodo med prebivalstvo. Kje jo jemlje, tega ne ve nihče.«

»Vse je soproj nas,« je dihnil Dominik in jere stiskal sobe tako da se je slisalo škripanje »in vselej je Juri vsega kriv. Jurja Devinskega je treba sadeti in smaga bo naša«

»Da, da,« je dejal posmehljivo Rajmondo »ali težko je, priti Jurja do živaga.«

»Ali ste že posabili, kaj ste obetali, gospod Rajmondo?« Dominik se je bil spomnil obljub Rajmondovih in naglo je stopil pred temnopoltega lastnika sužnje Zulejke. »Gospod Rajmondo, ali še veste, kaj ste govorili?«

»Kar sem obljubil, to sem pripravljen izpolniti,« je s hladnim ponosom odgovoril Rajmondo.

»Potem, gospod Rajmondo, je čas, da izpolnite to svojo obljubo,« je vzkliknil Dominik.

»Dobro; ali potem je tudi čas, da izvem, kako se mi bo moje delo plačalo.«

vala, kar je ta potem tudi storil. Obdarovanja se je raven imenovanih udeležil dobrodelni odbor s gospo Franjo dr. Tavčarjevo na čelu, mnogo udeležiteljev ter precej staršev obdarovanih otrok. V dobrodelnem odboru so bili: 1.) glavni komite: g. ces. svetnik Ivan Murnik, gospa Franja dr. Tavčarjeva, gđd. Javornik Mihaela, gđd. Losar Ela, gđd. Premk Julija, gospa Premk Ivana; 2.) izvrševalni odbor gospe: Pavlin Marija, Požar Justina, Pleišman Marija, Aleševac Ana, Šlegel Marija, Triller Marija, dr. Triller Berta, Zupančič Ivana, Moos Julija, Kavčnik Cecilija, gospe: Kremžar Ana, Logar Aleksandrina, Vodušek Helena, Kajzelj Jospina ter g. dr. Josip Stare. — Pasivo so darovali sledeči gospodje peki in slaščičarji: Schrey, Trček prej Janša, Žušek, Jenko, Zalar, Janžar, Potočnik, Smrke, Okorn, Godec, Zalaznik, Žagar, Bončar, Pauer, Federle, Plehan, Dolenc in Šumi.

— **Božičnica**, katero je priredilo »Dobrodelno društvo tiskarjev« včeraj v areni »Narodnega doma«, je uspela jako sijajno. Obširna arena je bila povsem zasedena ter je moralo preko 200 ljudi oditi, ker ni bilo prostora. Razvila se je jako živahna zabava, katero je podprla marljiva »Društvena godba« svojim izbornim igranjem. Bogato opremljen srečolov in čarobno razsvetljeno božično drevo — obdruženo od mnogobrojne deese — pa je povišal občno veselje in zadovoljnost, — društvu pa je pripomogel izdatno k njega dobrodelnemu namenu.

— **Pasivni odpor železničarjev na južni železnici končan.** Južna železnica je svojim uslužbencem dovolila sledeče točke: definitivna stanarinska deklaracija od 1. januarja 1906 dalje, ureditev shemaplac za uradnike z omogočenjem najvišje končne plače do 1. avgusta 1909, podelitev uniformnega pavšala pri definitivnih nastavljenjih, ureditev shemaplac za uradnike, zvišanje začetne plače različnih službenih kategorij, zagotovitev avtomatičnega povišanja za poduradnike in služe s posebnim ozirom na starejšo uslužbenost, revizija dnevnih plač z ozirom na krajevne razmere in analogne plače državne železnice, železniški čuvaji dobe osnovni letum, publikacija doslej izdanih starostnih p-nzij, ustanovitev provizijskega fonda, obljubi se določaj vložena memoranda delavstva preiskati in oceniti, obljubi se preiskati zahtevo enakosti vojne priateljine.

— **Z južne železnice.** Danes ob 8. uri zjutraj predstavilo se je vse južnoželezniško uradniško osebje ljubljansko svojemu nadelniku gospodu Evgeniju Guttmannu, katerega je glavno ravnateljstvo za izredne njegove zasluge odlikovalo s podelitvijo značaja in imena višjega nadzornika. V imenu vseh prisotnih čestital je slavljencu na tem odlikovanju višji ofical g. Zevnik v izbranih besedah. Do solz gignjen se je zahvalil g. višji inspektor na tej spontano prejeti mu presereni ovaciji, omenjajoč tudi, da je šele pred nekoliko dnevi dobil od glavnega ravnateljstva pismeno čestitko, v kateri se imenuje Ljubljana »zgodna postaja«, — eine Musterstation. Gospoda moja, rekel je počaščenec, pa moja zasluga sama ni, da se je na tem mestu tako leskavo in priznavalno izrazilo o postaji ljubljanski, nego to je tudi vaša zasluga, gospodje uradniki moji, ki ste z izredno svojo

»V tem oziru zamore samo legat kaj obljubiti,« je menil Simon Virko. »Ne, z legatom se ne bom dogovarjal,« je dejal z velikim odločnostjo Rajmondo. »Patrijarh je že odločil, kdo dobi Jurjeve grajščine; tri so obljubljene vam, Simon Virko, dve Otonu Vipavskemu.«

»Kaj torej hočete?« je vprašal Simon. »Senožeški grad in k njemu spadajoča posestva.«

»Vzemite si ta grad,« je siknil Simon. »Kupčija bi bila gotovo poštena; če vam jaz omogočim zavzeti grad in uničiti Jurja Devinskega, potem pač ni preveč, ako zahtevam, da se grad prepusti meni.«

»V tej stvari ne moremo ničesar storiti,« je v preprič posegel Dominik. »Stopite, gospod Rajmondo, pred legata in povejte mu svoje zahteve.«

»Premislite si to, gospod Rajmondo,« je dejal Simon Virko. »Ne hvalim se, ali lahko rečem, da sem eden najvernejših

marljivostjo, trudoljubjem in disciplino pripomogli ji do takega vrlega slovesa. Zato pa moram poudarjati, da se meni došlo prisanje tudi v veliki meri tiste vas mi odlikovani ter počaščeni ste z njim tudi vi! Zahvaljujem se vam, gospoda, o tej priliki topla na izraženi in ljubavi in na vašem vestnem sodelovanju in službovanju ter prosim, da me i v bodoče izvolite podpirati najkrepkeje. Moja čast je v čast vam, a vaša čast je v čast meni! — Nato se je g. slavljence še od vsakega uradnika posebej poslovil najprijazneje.

— **Prodajalec poštnih znamk** se vljudo vabijo na razgovor glede prodaje znamk, kateri se vrši jutri v torek v gostilni pri Perlesu v Prešernovih ulicah ob 9. uri zvečer. Stvar je silno važna. Pridite vsi!

— **Tvrdke, ki imajo ali hočejo skleniti kupčijske zveze v Jeruzalemu ali Beirutu**, doba v pisarni trgovske in obrtniške zbornice važno zaupno poročilo.

— **Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev itd. v Ljubljani** nam piše: Že par let sem s ljubljanski trgovci uvedli hvalevreden čin, da ne dele več noveletnih daril. Vsi sloji prebivalstva bi jih morali v tem strogo posnemati. Da se ta grda rasvada kolikor mogoče odpravi, je sklenil odbor gostilniške zadruge topla priporočati svojim članom, da ne dele svojim odjemalcem in gostom nikakih noveletnih daril ter dotični trošek raje darujejo v dobrodelne namene.

— **Iz Novega mesta** se nam piše: Čisti dohodek dobrodelnih predstav »Brata Martinca« dne 2. in 8. t. m. v Novem mestu znaša 300 K, kateri se je porazdelil na dijaško kuhinjo 150 K, dijaško podporno društvo 100 K in družbo sv. Cirila in Metoda 50 K.

— **Potres na Dolenjskem.** Čez teden dni se je potres in to pot jako občutno — zopet in kar trikrat tekom dveh ur ponovil. Prvi sunek se je občutil ob 3. uri 15 min. zjutraj, zadnji ob 4. uri 30 minut zjutraj. Oba sta bila sicer kratka a krepka, prišla sta jugovzhodno proti zapadu, čutila sta se sporadično posebno v mestu. Oni pa vmes med obema ob 3. uri 40 minut je bil zelo krepak, ponovil se je dvakrat eden za drugim, kar je trajalo skera 4–5 sekund, smer je bila to pot bolj jugovzhodna proti severovzhodu. Pohišstvo se je zibalo in treslo, veliko ljudi se je preplašilo in sbrudilo, vendar o kaki škodi ali posebni neugodi ni čuti. Zanimivo je, da so se letos že čestitko opazovali gotovi predznaki potresa.

— **V Krškem** se je ustanovilo zabavno društvo, katero bo imelo namen, prirediti gledališke predstave, petje, ples in slične zabave. Na Silvestrov večer priredi omenjeno društvo igrto: »Doktor Heibar«, petje, šaljivo literijo in ples, o polnoči mirozov v dvorani g. K. Schenerja v Krškem.

— **»Süddeutsche Presse«** preneha z novim letom izhajati. Namesto nje bo izhajal drug list, ki bo večkrat izšel, a bo istotako nemški pisan in bo veljal ravno toliko kot dosedanj list.

— **Mrtvi volijo.** V Št. Ilju v Slovenskih gorah je 14. decembra volil v prvem razredu Ivan Gierlinger, ki je 29. oktobra umrl v Gradcu. Volil je po svojem sinu in seveda nemškega kandidata, ki so nato pri središčanju — zaradi enakosti glasov — prodrli. Slovenci so se pritožili proti taki nepoštevosti, ki je mogoča le kod na Ogrskem in kakor vidimo, tudi že v Avstriji. Nemško veselje bo le kratak čas trpelo.

junakov v patrijarhovi armadi. In zato vam pravim: nikar si ne domišljajte, da bo legat vam dal to, kar je odrekel meni.«

Rajmondo je vedel, da je Simon govoril resnico, vedel je pa tudi, da laglje doseže svoj smoter, če se združi s Simonom, kakor če bi delal na svojo roko.

»Bodiva zaveznika, Simon Virko,« je dejal Rajmondo in je ranjenemu vitezu podal roko. »Počakajva, kaj prične prihodnost; če postanete — kar želim in na kar bom delal — gospodar na devinski skali —

»Potem postanete vi gospodar v Senožečah.«

»Oba pa fevdnika oglejskega patrijarha,« je dostavil Dominik. »Devinske neodvisnosti bo konec.«

Niti Rajmondo niti Simon ni odgovoril na to pripombo menihovo, vsak je mislil, da se gotovo ne ukloni, če mu bo tako kazalo.

»Zdaj ni treba nič drugega, kakor da pridobi Dominik legata in njegovega

— **Boljak se poveča.** Vsi sosednji, bolj obljubeni kraji okoli Boljaka, med njimi tudi župnija Sv. Martin, so se priklopili mestu.

— **Tatvina na pošti.** V arado ponudi je bila v Volčah pri Tolminu okradena pošta. Zginilo je 2000–3000 K.

— **Velika nesreča.** V nedeljo sveder je v papirnici v Podgori pri Gorici delavec Antona Bresigarja odrgal stroj na ovijanje papirja desho roko in ga dvakrat savrtil po vratu. Bresigar je zdaj v gorški bolnici v nevarnem položaju, ker je poškodovan po celom životu, slasti pa na levi roki.

— **Pes ubil žensko.** V Mirnu na Gorickem sta se trgala dva pesa med seboj, otem pa skočila na mimoido žensko K. Rotar, katero sta podrla. Pri padcu si je ženska prebila črepijo in umrla kmalu na to.

— **Nesreča.** Na potu iz Sanožeh v Sežano se je prevrnil avtomobil tržaškega trgovca Cufodontija. Na osebja je bila ubita, ena težko ranjena, chauffeur Divaca pa je bil ne le težko ranjen, nego tudi skoro popolnoma onemel.

— **Razgnan shod.** Včeraj je tržaška iredenta sklicala shod, na katerem je hotela protestirati proti novemu šolskemu redu. Med iredentovi in socialisti je prišlo do takega prepira, da je bil shod razpuščen.

— **Proti novemu šolskemu in učnemu zakonu** je sprejel deželni odbor v Trstu enoglasno protestno resolucijo, češ, da se s prislilnimi verskimi vajami krájo državnopravno zajamčene pravice. Resolucija se je poslala ministrskemu predsedniku. V isti zadevi se je vršil včeraj v Trstu tudi javni protestni shod.

— **Tržaški tatovi zopet na delu.** Podaljšem času so se tržaški tatovi zopet spravili nad blaginje. Viomiti so v pisarno tovarne testenin Ed. Calo, navrtali blaginje in odnesli 7310 K gotovine ter šek za 1100 K O tatovih ni sledu.

— **Zastrupil se je v Trstu** 30letni delavec Anton Centa s karbolovo kislino. Predno je došla zdravniška pomoč, je bil že mrtev.

— **Iz Opatije** se nam piše, da ni resnična govorica, katara kroži po Opatiji, da je nemški c-sar podedoval vile »Neptun«, »Resalije« in »Arone«. Resnica je, da je vse to imanje podedovala sestra pokojne grofice Laure Henkel.

— **Jugoslovanske vesti.** Razpust mestnega občinskega sveta v Zagrebu. Večina v zagrebškem mestnem obč. svetu je bila ogorčena, da je od nje izvoljeni župan dr. Amruš pretekli mesec kandidiral v Koprivnici proti dr. Potočnjaku. Da izrazi svoje nezaupanje županu radi tega koraka, je večina glasovala proti mestnemu proračunu za l. 1906. Vkljub tej nezaupnici dr. Amruš ni odstopil. Z ozirom na to se je sklepalo, da bo mestni občinski svet razpuščen, govorilo se je pa tudi, da ima dr. Amruš za ta slučaj že v žepu zagotovilo, da bo imenovan za vladnega komisarja. Ta domnevanja so se uresničila. Hrvatska vlada je z odlokom z dne 15. t. m. z ozirom na to, da je občinski svet v svoji seji dne 11. t. m. odklonil pravo o proračunu za leto 1906. in s tem onemogočil redno mestno upravo, razpustila mestni občinski svet in imenovala za vladnega komisarja dosedanjega župana dr. Milana Amruša, ki bo vodil občinske posle do novih volitev.

— **Uredništvo »Obzora«** je prevzel, kakor čitamo v »Hrv. Pravu«, dr. Dežman. List pravi, da je dr. Dežman izstopil iz napredne stranke,

namestnika, naj zadržita Jurja kadar pride v naš tabor, vsaj eno uro.«

»To se lahko zgodi,« je rekel Dominik, »toda kdo ve, če bo Juri hotel priti.«

»To je moja stvar. Tekom današnje noči pripravim kar je treba in jutri zvečer bo Juri v našem taboru. Med vitezi in med vojaštvom razširite vest, da se sklene mir. Jaz sam pojdem v Senožeče in pregovorim Jurja, da pride sem.«

»Ali — če bo Juri zahteval jamstva za svojo varnost.«

»Izročim mu tale, kolikor jih bo zahteval.«

»Toda — če se Juri ne vrne, jih bodo — pomerili.«

Rajmondo se ni zganil nego mirno dejal:

»Sveta naša cerkev uči, da namen posvečujo sredstva.«

Rajmondo in Dominik sta odšla in pustila Simona Virka samega v njegovem šoturu.

(Dalje prih.)

kateri je desetaj pripadal. Koliko je na tej vesti resnice, ne vemo.

— **Jubilej pesnika Jovana Hranilovića.** Danes slavi znameniti hrvatski književnik Jovan Hranilović, pesnik »žumberačkih elegija«, svojo 50letnico in 30letnico svojega književnega delovanja. Hranilović živi sedaj v Novem Sadu kot grško-katoliški župnik. On je marljiv sodelovnik »Matice Srbske«, v kateri vedno poroča o hrvatski književnosti, in je tako eden izmed prvih pionirjev hrvatsko-srbskega bratstva. V tej smeri je Hranilović deloval že v času, ko je bil raspor med Hrvati in Srbi še v najhujšem štadiju.

— **Klerikalei proti književnemu listu »Savremeniku«.** »Hrvatstvo«, glasilo hrvatskih klerikalev piše: Še pred Božičem izide nova literarna smotra »Savremenika«. Ta smotra bo doela v rokah »mladih« — a to znači da bestopala po potih »pomlajenega« »Viesna«, »Lavora« in enakih literarnih prikazni. Hrvatski duhovniki so morali od teh ljudi že marsikatero gorko požreti, ki so jo sami plačali, zato jih opominjamo, naj ni eden »Savremenika« ne samo ne naroči, marveč tudi vrne, ako bi se mu postal, ne da bi ga naročili. — Hrvatski klerikalei že ponemajjo naše, ki ščuvajo proti posamnim leposlovnim listom samo zbog tega, ker niso v njihovih rokah. Morja bo celo po sgladu našega Bonaventure, ki je proklel »Ljubljanski Zvon«, tudi nadšof Posilović prepovedal naročati in čitati »Savremenika«.

— **Zagreb ne dobi opere!** Kakor čitamo v hrvatskih listih, ni sprejel ban Teodor grof Pejačević predloga enke, da se oživotvori v Zagrebu opera, in sicer iz razloga, ker se zahteva previsoka subvencija. S tem je tudi ovržena vest, da se je ponudil angažma primadoni slovenskega gledališča ga. Skalovi in g. Betettu!

— **Najnovejše novice.** — Zaradi vohunstva je bil na Dunaju obsojen železniški inženir, italijanski poročnik v rezervi Pietro Contin v štiriletno ječo; soobtožena Niedoba je bila oproščena.

— **Zakopani španski zakladi.** Zadnje čase dobaja zopet mnogo pisem iz Španije posebno na Štajersko, v katerih pismih skušajo mednarodni sleparji opehariti lahkovernce z zakopanimi zakladi.

— **Sodni kancelisti** so imeli v soboto na Dunaju velik shod, na katerem se je govorilo tudi o pasivni resistenci.

— **Na smrtni postelji** se je poročil v Budapešti major Denisberger. Dovoljenje je dobil od cesarja brzojavnim potom. Takoj po poroki je začel umirati.

— **Za zveznega predsednika** švicarske republike je izvoljen dosedanj podpredsednik Forrer.

— **Anarhistična vas.** Piše se nam: Pa ne, da bi si pri tem bralci mislili, da je, kakor leta 1878, zopet nastala kaka vstaja v Dalmaciji, in da je valed tega postala ta dežela republika. Ljudstvo dalmatinsko je povsem mirno, ali dežela ipak obsega malo republiko. Kakih 34 kilometrov od glavnega mesta Zadra proti bosanski strani leži trg Karin, ki pripada okrajnemu poglavarstvu Benkovac ter sodnemu okraju Benkovac. Karinski prebivalci so srbske pravoslavne vere in narodnosti ter kršni unaci liki Črnogorci; imajo ljudsko šolo, parohijalno cerkev in orožniško postajo. Kraj šteje okolu 1500 prebivalcev. Tu vlada popolna anarhija. Niti 4% prebivalcev ni, kateri bi ne bili radi različnih zločinov — največ tatvine — sodno kaznovani ali med njimi vlada največja sloga in bratinstvo ter se strogo drže narodnega pregovora: »Kada svetci blago podleže: Petar ude vince i šenicu... a sveti Jovan kumstvo i bratinstvo. Karin ima poštni urad; a pismonoša deli med ljudstvo većinomna sodna vabila k obravnavam: državni brzojavni urad nadomestuje gibčnost prebivalcev. Karinski prebivalci spijo podnevu, dočim se razidejo ponoči na lov po tujem blagu. Valed tega v sodniju na odgovornost pozvani, umejo se tu z nekako posebno spretnostjo, ako treba tudi s krivo prisego izklopiti in svoj »alibi« dokazati. Vstopivši v dvorano za razpravo začnejo glasno pozdravljati: Zdravi sodniki, živila pravica, blagor njim, koje se preganja radi pravice, ker njih je nebeško kraljestvo. Seveda se sodniki ne strinjajo z njihovimi nazori, valed česar so zaporu ve činoma s Karinci napolnjeni. Zares je dokaj zanimivo prisostvovati kakšni obravnavi s Karinci, ker umejo ti dokazati nempatja, da so se za gotove dobe časa na več krajih nahajali. — Cerkev karinska je seveda većinomna prazna. To je glavni opis karinske republike, katara ponuja učenjakom široko polje za proučevanje. G... u.

— **Prebivalstvo velikih nemških mest.** Po ravnokar zahtudenem ljudskem štetju se vrste

velika nemška mesta po prebivalstvu sledeče: Berlin 2035000, Hamburg 800582, Monakovo 537360, Drždane 504288, Lipsko 502605, Vratislava 470018, Koln 425944, Frankobrod 336985, Norimberk 233868, Düsseldorf 252630, Hannover 249619, Stuttgart 246988, Kamenice 243964, Dava 240709, Charlottenburg 236634, Stettin 230578, Essen 229270, Kraljevec 220272, Bremen 214953, Duisburg 191551, Altona 179031, Dortmund 175292, Halle 169640, Eibfeld 167710, Strassburg 176342, Kiel 163354, Mannheim 113607, Gansk 159088, Barmen 155974, Rixdorf 152858, Aachen 144110, Schöneberg 140932, Brunsvik 136413, Poznanj 185743, Krefeld 122000, Kassel 120272, Karlsruhe 111337, Plauen 105182 itd.

Književnost.

— **»Popotnik«** ima v 12 številki sledečo vsebino: Dragotin Svoboda: Kako je nastal novi »Solik« in učni red. J. Bezjak: Pedagoški didaktičke drobtinice. Fr. Kosbek in M. J. Nerat: Iz I. medn. kong. za šol. higijeno v Norimberku l. 1904. Književno poročilo: (Novosti). Razgled: Listek — Pedagoški paberai — Kronika.

— **Dama s kamelijami.** Spisal Aleksander Dumas sin, prevlel dr. Ivo Šorli. V Gorici 1905 izdala in založila »Goriška tiskarna« A. Gabrček. — Ta roman je izšel kot VII. zvezek »Salonske knjižnice« v pravilni opremi. Ime dr. Šorlija, ki je spisal knjigi tudi kratek predgovor, jamči, da je prevod dober. Da je roman, ki ga je spisal Dumas sin zanimiv, nam paš ni treba naglašati. Knjiga stane broširana 2 K.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 18. decembra. V poslanski zbornici je bil danes zpet velik vihar. Najprej je bil sprejet proti zvišanju manipulacijskih pristojbin na državnih železnicah naperjen nujen predlog, nakar se je začela razprava o Irovem nujnem predlogu, naj se vse agrarne interese zadevajoče stvari kratkim potom odkažejo kmetijskemu odseku. Pri tej razpravi je nastal silen prepri med agrarcem Peschkom in med vsenemcem Irom. Peschka je hotel Ira klotutati; tudi Wolfovci so nastopili proti Peschki. Seja traja še.

Dunaj 18. decembra. Danes so Berks in tovariši interpellirali vlado, če je res, da se sedež skupnega finančnega ministrstva prenese v Budimpešto. Interpelacija zahteva za ta slučaj, da naj se uprava Bosne in Hercegovine loči od skupnega finančnega ministrstva ter da naj tudi dvorni komorni arhiv ostane na Dunaju.

Dunaj 18. decembra. Za danes je bila nameravana tajna seja poslanske zbornice zaradi interpelacije glede konfiskacije včerajšnje številke »Alldeutsches Tagblatt«. V zadnji uri se je odredilo, da tajne seja ne bo.

Dunaj 18. decembra. Jutri ima gosposka zbornica seja. Na razpravo pride proračunski provizorij. Bržčas se vname večja politična razprava.

Dunaj 18. decembra. Namestnika grof Clary v Gradcu in grof Zierotin v Brnu sta dobila red železne krone I vrste.

Budimpešta 18. decembra. Snoči je Kossuth v seji izvrševalnega odbora koalicije povedal, da se je Lukacsev poskus, doseči porazumljenje med krono in med koalicijo ponesrečil in da je položaj zopet kakor prej. Koalicija nastopi jutri skupno s Tiszovo stranko proti vladi.

Petrograd 18. dec. Uradni komunike napoveduje, da se bodo začela rabiti izredna sredstva, da se zagotovi mir.

Petrograd 18. decembra. Vsa južna Livlandija je v revoluciji. Mnogo vasi gori. Od 120 dragoncev se jih pogreša 63.

Berolin 18. decembra. Riga gori. Na ulicah so neprestano ljuti boji. Kmetje so vžgali 30 graščin.

